

Til

Medlemmerne af Folketingets Erhvervsudvalg

16. april 2010

Vedrørende Økonomi- og Erhvervsministeriets Rapport om turismens rammevilkår

For ganske nylig offentliggjorde Økonomi- og Erhvervsministeriet en rapport med titlen "Rapport om turismens rammevilkår fra tværministerielt udvalg". En kopi af rapporten er vedlagt. Rapporten er blevet til som opfølgning på Økonomi- og Erhvervsministerens turismepolitiske redegørelse fra d. 26. november 2008 og den efterfølgende forespørgselsdebat om turisme i Folketinget den 3. februar 2009.

Rapporten har således været meget længe undervejs, og er imødeset med stor interesse i turisterhvervet. TS-kredsen har bidraget med oplysninger og beskrivelser af de forskellige problemstillinger, som rapporten beskæftiger sig med.

TS kan således tiltræde, at det er de problemstillinger, som rapporten beskriver, som udgør de væsentligste rammevilkår for turismen. Rapporten gengiver ganske loyalt og rigtigt de problemer, som turismevirksomhederne i Danmark oplever. Imidlertid anerkender rapporten i sine konklusioner – for en række af de beskrevne problemstillinger – ikke, at problemet er reelt eller også anerkendes det, at der er nok et reelt problem, men det afvises af forskellige årsager, bl.a. af samfundsøkonomiske grunde, at den/de pågældende problemstilling(er) kan løses.

Som helhed afviser rapporten således Turismeerhvervets ønsker om ændringer af de anførte rammevilkår. Rapporten anviser heller ingen alternative løsninger på de grundlæggende problemer, som dansk turisme i disse år står overfor. Flere steder i rapporten argumenteres der således for, at det er den nuværende økonomiske krise, som har den største del af skylden for, at dansk turisme internationalt set ikke klarer sig særlig godt. At dansk turisme sakker bagud er således senest dokumenteret af Eurostat (EU's Statistikkontor). Eurostats beregninger fremgår af vedlagte nedennævnte notat.

Udviklingen i dansk turisme – herunder også udviklingen i den eksportskabende møde- og konferenceindustri (erhvervsturismen) – har imidlertid i en længere årrække været negativ. Antallet af udenlandske overnatninger har været - og er fortsat - nedadgående. Dette er en tendens, som allerede var i gang inden den nuværende økonomiske krise. En væsentlig grund hertil er, at konkurrencevilkårene for de danske overnatningsvirksomheder er betydeligt ringere end de konkurrencevilkår, som konkurrenterne i vore nærmeste nabolande har. Dette ændrer et ophør af den økonomiske krise ikke på.

Til Erhvervsudvalgets orientering er vedlagt et fakta-ark, som viser turismens væsentlige indtjeningsmæssige betydning for Danmark samt et kort notat, som grafisk viser svækkelsen af konkurrencekraften blandt danske overnatningsvirksomheder.

Mere konkret er det opfattelsen i TS, at særlig afsnittene om momsafløftning turistvisum og energiafgifter enten ikke anerkender, at der er et problem eller også afviser man, at problemet af lovgivningsmæssige eller økonomiske årsager kan løses. Nogle af de begrundelser, som ligger til grund for afvisningen er således efter TS opfattelse fejlagtige eller udtryk for en dogmatisk måde at tænke på.

Yderligere mangler der en mere tilbundsående analyse af den positive økonomiske effekt i form af øgede eksportindtægter og flere arbejdspladser, som eksempelvis en hel eller delvis lempelse af den begrænsede momsafløftningsret ved erhvervsvirksomheders køb af hotel(overnatning)- og restaurationsydelser samt fradrag for energiafgifter vil føre til.

Rapporten tager heller ikke stilling til konsekvensen af den tyske momsned-sættelse på overnatning fra 19 % til 7 %, som blev gennemført den 1. januar 2010. Der bør gennemføres en analyse af, hvorledes den tyske momsned-sættelse vil påvirke dansk turisme.

Udover den allerede vedtagne forholdsvis beskedne hævelse af bundfradraget for sommerhusejere lægger rapporten således ikke op til nogen form for handling eller ændringer i rammevilkårene for turismen. Dette er efter TS opfattelse ikke tilfredsstillende.

Hvis man ønsker at fastholde Danmark på det turistpolitiske landkort, så skal der handling til. En stimulering af turismeerhvervet gennem en forbedring af rammevilkårene vil samtidig kunne være med til at sikre og skabe en række arbejdspladser, særlig for de med kortere eller ingen uddannelse, og særligt i yderområderne, hvor der under den verserende økonomiske krise er tabt mange industriarbejdspladser. I perioden fra 2008 til 2009 viser tal fra Danmarks statistik således, at der er gået ca. 4.000 arbejdspladser tabt indenfor turismeområdet.

Hvis Erhvervsudvalget ønsker det, vil TS meget uddybe kritikken af rapporten og de problemer som dansk turisme i øjeblikket slås med ved et møde.

Til orientering for Erhvervsudvalget er vedlagt de mere detaljerede kommentarer – og den kritik – som brancheorganisationen HORESTA i dag har sendt til Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Med venlig hilsen
(Pva. TS-Kredsen)

Jens Zimmer Christensen
Bestyrelsesformand, HORESTA

Dansk turismes økonomiske betydning

Alle tal er inklusive effekten af turisternes forbrug på transport, detailhandel m.v.

Omsætning

72,7 mia. kr. (2006)

(for hver million kr. i turismeomsætning skabes 1,7 årsværk og 260.000 kr. i offentligt provenu)

Beskæftigelse

126.890 årsværk (2006)

(svarer til 4,6 % af det samlede antal beskæftigede)

Hvert nyt job i turisterhvervet genererer 1,3 job i andre erhverv

Offentligt provenu

22,7 mia. (2006)

Eksporterhverv

4,3 procent af samlet dansk eksport i 2006

(Turismen er Danmarks tredjestørste eksporterhverv efter "Søtransport" og "Næringsmidler, drikkevarer og tobak")

Valutaindtjening

36,4 mia. kr. (2006)

Kilde: VisitDenmark (Turismens økonomiske betydning, 2010. Analysen er baseret på 2006-tal, som p.t. er de nyeste tilgængelige)

HORESTA

horesta@horesta.dk
www.horesta.dk

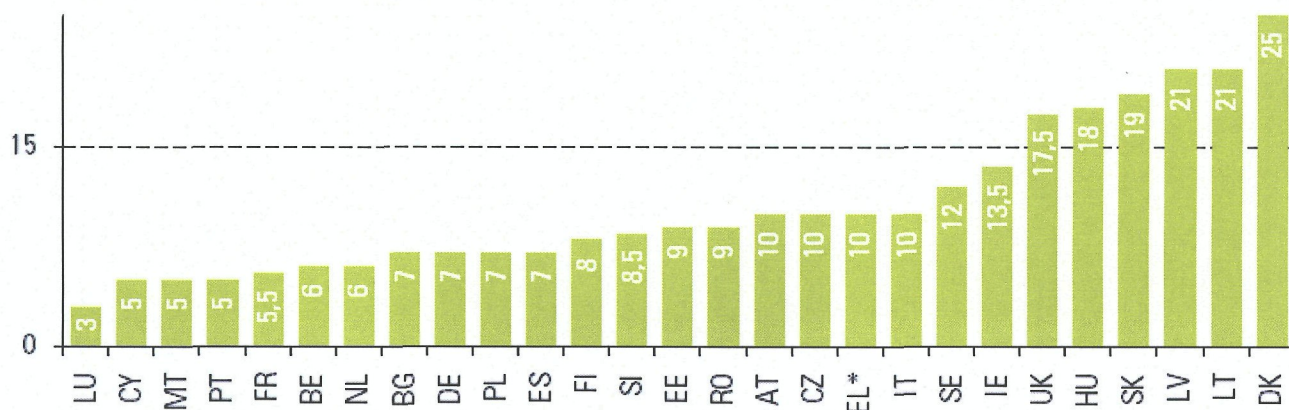
International konkurrencekraft

Rammevilkår

Sammen med selskabsskatten er moms en af de vigtigste konkurrenceparametre for dansk turisme.

Kun otte af EU's 27 medlemslande har en overnatnings-moms over gennemsnittet på 10,56 procent, og Danmark har suverænt den højeste sats på 25 procent.

Momssatser for hoteller i EU-27 pr. 1. januar 2010

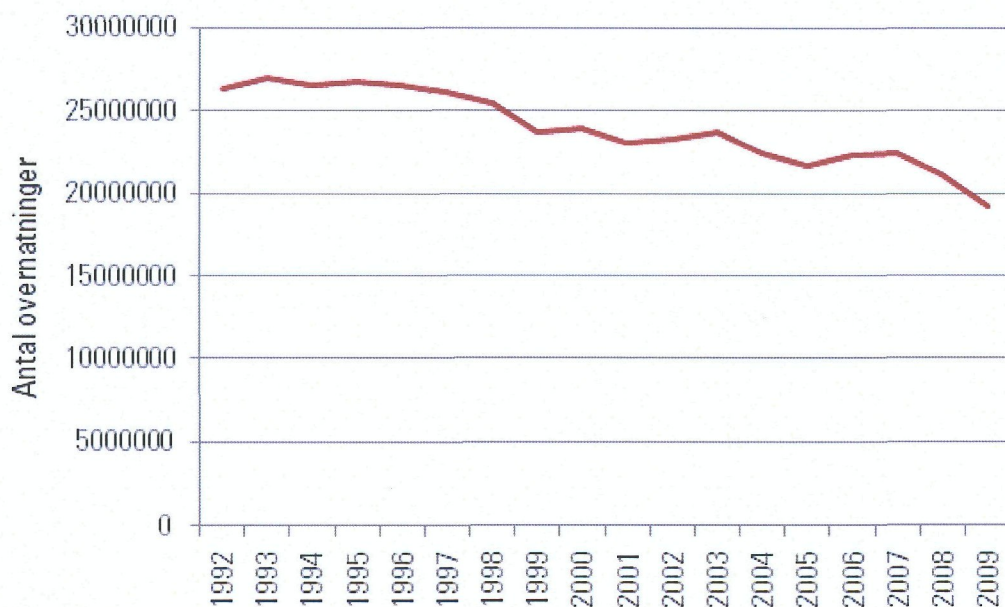

Dansk turisme mister slagkraft

Især på grund af dansk turismes ringere rammevilkår, klarer vi os dårligt i den internationale konkurrence.

Mens antallet af udenlandske turist-overnatninger i EU som helhed har været opadgående de senere år (+13 procent fra 2000 til 2008), har Danmark mistet terræn, og vi har i dag det laveste antal udenlandske overnatninger, siden der for første gang blev lavet statistik på området i 1992.

Udviklingen i antallet af udenlandske overnatninger (alle former) i Danmark fra 1992-2009

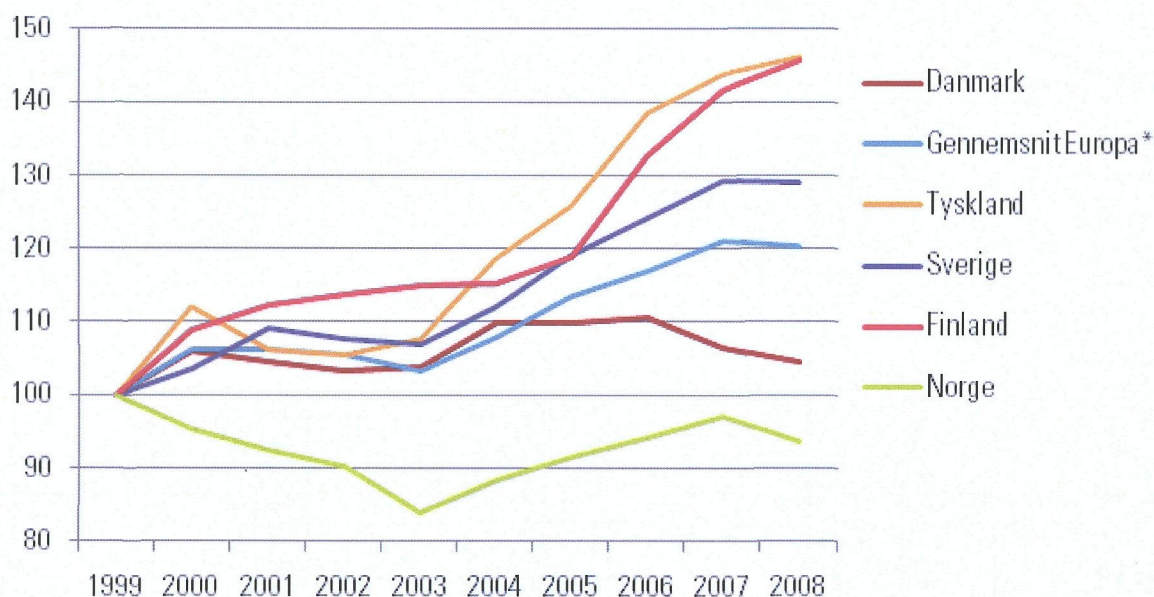
Kilde: Danmarks Statistik

HORESTA

horesta@horesta.dk
www.horesta.dk

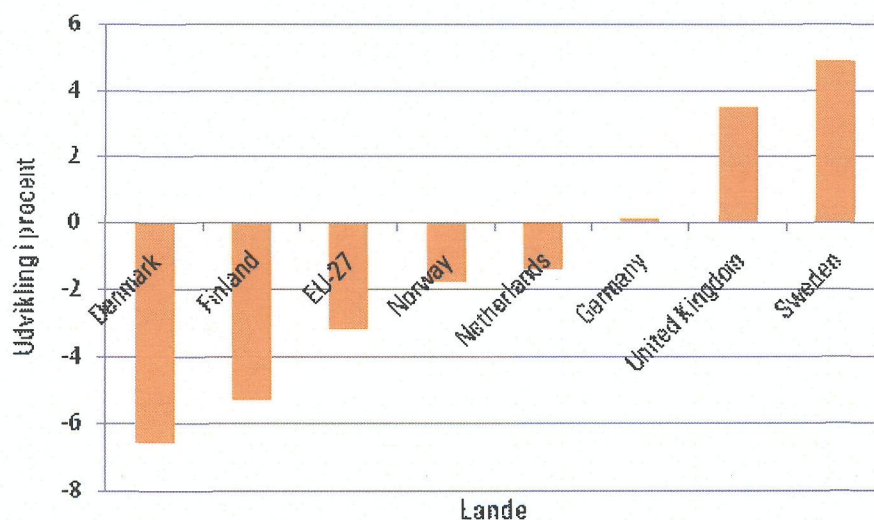
Ser man isoleret på hotelovernatningerne, går det bedre for dansk turisme. Her er antallet af udenlandske overnatninger gået frem med 5 procent fra 1999 til 2008. Men fremgangen er generel for hele Europa, og også her mister vi markedsandele, idet Europa i gennemsnit har øget antallet af udenlandske hotelovernatninger med 20 procent i samme periode.

Udviklingen i antallet af udenlandske hotelovernatninger i Europa*, Danmark og nabolande 1999-2008

Den økonomiske afmatning har påvirket dansk turisme med fortsatte fald i antallet af overnatninger til følge. Alene fra 2008 til 2009 forsvandt yderligere 7,8 procent. Hele forklaringen på tilbagegangen skal imidlertid ikke findes i den økonomiske afmatning. Sammenligner med udviklingen i turistovernatninger fra sommeren 2008 med sommeren 2009 viser tallene nemlig, at vi udover den generelle tilbagegang grundet lavkonjunktur også mister markedsandele til vores nabolande.

Udviklingen i antallet af overnatninger (alle former) fra juni-september 2008 til juni-september 2009 for EU-27, Danmark og nabolande

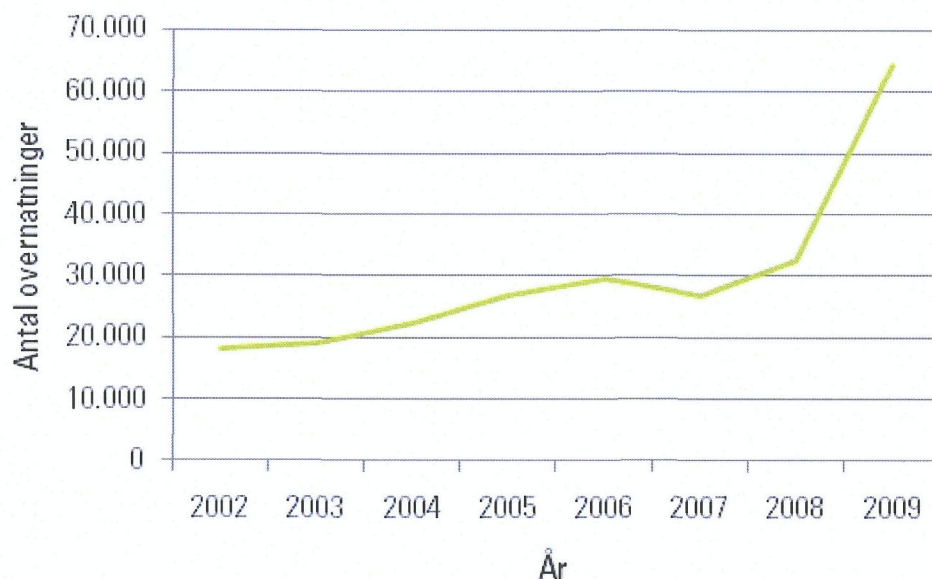
Kilde: Eurostat

HORESTA

horesta@horesta.dk
www.horesta.dk

Et af de nærmarkeder, der i særlig grad har tiltrukket danske turister er Malmø. Her er antallet af danske overnatninger fra 2008 til 2009 steget til omkring det dobbelte.

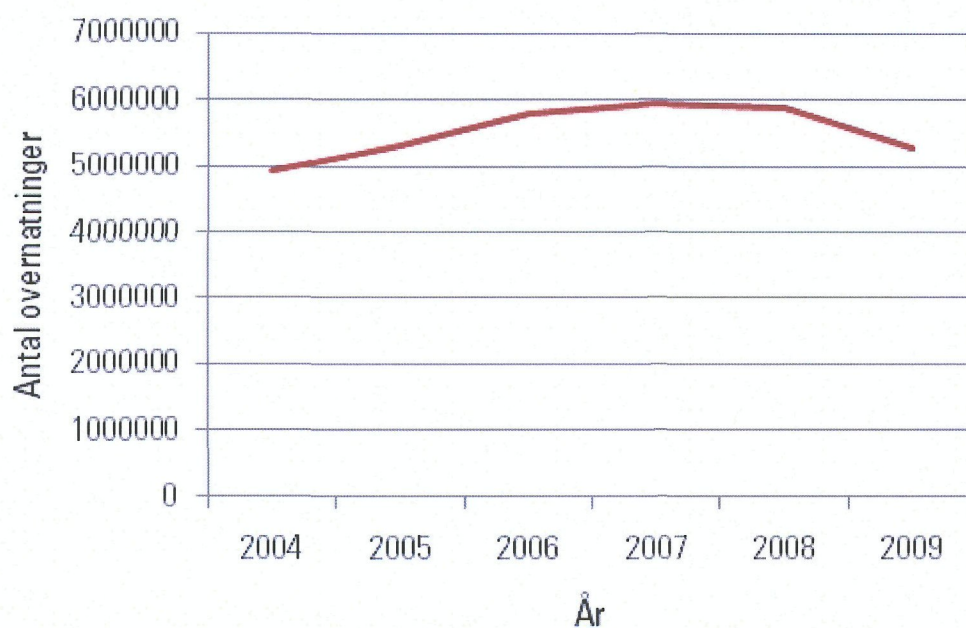
Udviklingen i danske overnatninger i Malmø 2002-2009

Forretningsturisme

Danmark er et af de eneste lande i Europa, hvor erhvervslivet ikke kan afløfte moms ved køb af hotelovernatninger, restaurantydelser samt kursus- og konferencepakker. Det skader vores konkurrencekraft, når det gælder tiltrækning af forretningsovernatninger. Og i særlig grad siden den økonomiske afmatning satte ind, fordi markedet er blevet væsentligt mere prisfølsomt.

Udvikling i forretningsovernatninger på hoteller og feriecentre i Danmark (2004-09)

HORESTA

horesta@horesta.dk
www.horesta.dk

De meget forskellige rammebetingelser i Danmark og vores nabolande illustreres bedst ved køb af en fiktiv hotelovernatning til 1.000 kroner. Herunder sammenlignes Danmark, Norge, Sverige og Tyskland og effekten af den aktuelle momssats, selskabsskat og vilkår for momsaflyftning. Som det fremgår, opvejer den lavere danske selskabsskat ikke ulemperne ved vores højere momssats og manglende momsaflyftningsret.

Omkostning ved erhvervmæssigt køb af hotelydelser

Tabel 12: Omkostning ved erhvervmæssig køb af hotelydelser				
	Danmark	Norge	Sverige	Tyskland
Beløb ekskl. moms i kr.	1.000	1.000	1.000	1.000
Momssats	25%	8%	12%	7%
Beløb inkl. moms i kr.	1.250	1.080	1.120	1.070
Momsaflyftningsret	25%	100%	100%	100%
Omkostning for virksomheden før sparet selskabsskat i kr.	1.187,50	1.000	1.000	1.000
Selskabsskat	25,0%	28,0%	26,3%	29,8%
Sparet selskabsskat i kr.	296,88	280	263	298
Nettoomkostning for virksomheden i kr.	890,63	720	737	702

Kilde: HORESTA, HOTREC & Skatteministeriet

Udvikling i omsætning og beskæftigelse

Ifølge et foreløbigt estimat fra VisitDenmark faldt omsætningen som følge af tilbagegangen i turismen i med 2,4 milliarder kroner fra 2008 til 2009 (i faste 2008 priser).

Med udgangspunkt i forholdet mellem omsætning og beskæftigelse (jf LINE modellen), svarer dette til et beskæftigelsestab på ca. 4.100 årsværk (inkl. direkte og afledt beskæftigelse).

Estimatet ligger i underkanten af, hvad den endelige opgørelse vil vise (foreligger først i 2011).

Det tager således kun udgangspunkt i de såkaldte registrerede overnatningsformer, og det tager ikke højde for, at den særligt lukrative erhvervssturisme er gået mere tilbage end ferieturismen. Endelig er det beregnede døgnforbrug fremskrevet fra 2008 uden hensyntagen til de generelt lavere produktpriser, vi har set i 2009.

Yderligere tab af konkurrencekraft

Den ringe danske konkurrencekraft vil blive yderligere forværret de kommende år. Det skyldes, at en række af vores nabolande det seneste års tid har ændret på turismens rammebetingelser. Målet er at bruge turismen som et redskab til at sætte gang i væksten.

Norge

Øget bevilling til turismen fra 100 millioner om året i 2000 til 235 millioner i 2009.

HORESTA

horesta@horesta.dk
www.horesta.dk

Sverige

Finansdepartementet arbejder på analyse af sænkning af restaurantmomsen fra 25 til 12 procent med virkning fra 1. januar 2011.

Tyskland

Hotelmomsen sænket fra 19 til 7 procent pr. 1. januar 2010

Frankrig

Restaurantmomsen sænket fra 19,6 til 5,5 procent pr. 1. juli 2009

Storbritannien

Drøfter en sænkelse af hotelmomsen

Finland

Besluttede i september 2009 at sænke restaurantmomsen fra 22 til 13 procent med virkning fra sommeren 2010.

Belgien

Har sænket restaurantmomsen fra 21 til 12 procent med virkning fra 2010

Notat – Kommentarer og kritik til ”Rapport om turismens rammevilkår fra tværministerielt udvalg”.

1. Vedr. afsnittet om planlov

Det foreslås, at der nedsættes et dialogforum/en kontaktgruppe med repræsentanter fra turismeerhvervet, som får til formål at drøfte den fremtidige udvikling af turismeområder i Danmark.

Som det fremgår af afsnittet opleves de regionale myndigheders fortolkning af planlovgivningen ind i mellem temmelig restriktiv af turismevirksomhederne, og flere virksomheder har oplevet, at planer om ombygninger, udvidelser mv. er blevet afvist af de lokale myndigheder.

På denne baggrund hilser HORESTA den foreslåede kontaktgruppe velkommen, og håber på at gruppen kan bruges til at diskutere både mere generelle problematikker, men også konkrete problemstillinger, som er relaterede til bestemte geografiske områder.

2. Vedr. afsnittet om turist- og forretningsvisum

Turisterhvervet har gennem en årrække udtrykt bekymring for hvorvidt den danske visumpraksis kunne være en mulig barriere for tiltrækning af turister fra store visumpligtige lande, f.eks. Rusland, Kina, Indien og Ukraine.

Det danske turisterhverv tillægger indsatsen for at tiltrække nye turister fra de store (visumpligtige) vækstmarkeder en afgørende betydning for den fremtidige vækst. Fra dansk side bør ambitionen være at tiltrække flest mulige turister ved at gøre indrejse til Schengen-området via Danmark så attraktiv som muligt. Dvs. det skal være let, billigt og hurtigt at søge visum til Danmark. Denne ambition er ikke i modstrid med regeringens ønske om at begrænse ulovlig immigration.

HORESTA anerkender, at de eksisterende turistordninger sikrer en mere smidig visumadministration samt at en udvidelse til at omfatte flere lande, kan sikre en bedre udnyttelse af turismepotentialet i de pågældende lande. HORESTA står gerne til rådighed med oplysninger om hvilke lande der har særlig interesse for den danske turismebranche.

I forbindelse med ikrafttrædelsen pr. 5.4.2010 af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 810/2009 om en fællesskabskode for visum, samles alle Schengen-regler og akter i én retsakt. Formålet er at harmonisere procedurerne for udstedelse af visa yderligere samt sikre en mere ensartet anvendelse af Schengen-reglerne om visum i alle Schengen-lande. Der indføres bl.a. en øvre grænse for sagsbehandlingstider.

HORESTA konstaterer, at den danske regering i forbindelse med visumpraksisnotatet, udtrykkeligt har understreget, at der *ikke er tale* om en egentlig harmonisering af visum-praksis og at der derfor vil være nationale forskelle i visumpraksis. For turisterhvervet er det afgørende at dansk visumpraksis tilrettelægges således at der sikres minimal ventetid i forbindelse med indlevering af visumansøgning til Danmark samt minimal sagsbehandlingstid efter modtaget visumansøgning.

Turisterhvervet lægger stor vægt på, at al relevant information om de danske visumregler er let tilgængelig på de pågældende ambassader og repræsentationers hjemmesider henvendt til de potentielle turister. Det er ligeledes afgørende at de danske repræsentationer i udlandet spiller en aktiv rolle i forhold til at udbrede lokale turistoperatørers/rejsebureauers kendskab til Danmark, herunder dansk visumpraksis og muligheden for indgåelse af særlige turistordninger.

Med det nye EU-Visumkodeks følger krav om personligt fremmøde ved ansøgning om visum – blandt andet som følge af krav om biometriske data. Dette indebærer, at tilgængelighed bliver et endnu vigtigere konkurrenceparameter fremover. Danmark bør tilstræbe samarbejdsaftaler, der sikrer et mere fintmasket net med mulighed for indlevering af visumansøgninger.

Turisterhvervet anbefaler at man fra dansk side særligt følger udviklingen af Schengenlandes visumudstedelser i visumpligtige lande af interesse for dansk turisme. Det er ikke tilstrækkeligt at se på sagsbehandlingstiderne. Også antallet af uddelte visum-blanketter samt udviklingen på konkurrerende turistmarkeder er afgørende for hvorvidt der er behov for en særlig markedsføringsindsats i forhold til det pågældende marked.

3. Vedr. afsnittet om momsafløftning på virksomheders køb af hotel- og restaurationsydelser

I afsnittet om momsafløftning konkluderes det (citater):

”De gældende momsregler medfører isoleret set en vis konkurrenceforvridning mellem intern og ekstern bespisning i

erhvervsmæssig sammenhæng og mellem danske og nogle udenlandske restauranter og hoteller. Især i forhold til fradragsbegrænsningen vedr. hotelydelser giver reglerne tilskyndelse til at flytte hotelophold mv. til udlandet."

HORESTA er naturligvis enig i konklusionen, som vi opfatter som en anerkendelse af det synspunkt, vi hele tiden har haft.

I konklusionen anføres det videre, at en ophævelse af fradragsbegrænsningen vil have en "betydelig" negativ provenuvirkning, hvorimod en isoleret ophævelse af fradragsbegrænsningen vedr. hotelydelser vil have en mere begrænset negativ virkning. Konklusionen afsluttes således generelt med, at der vil være en negativ provenuvirkning og her lukkes kapitlet.

De mange positive effekter af ophævelsen af fradragsbegrænsningen nævnes ikke i konklusionen. I provenuberegningerne er der således alene medregnet det såkaldte direkte tilbageløb, som skyldes den øgede efterspørgsel efter hotelydelser med de konsekvenser, det har i form af højere omsætning, indtjening og skatte- og afgiftsbetaling. Der er IKKE medregnet de positive effekter i form af yderligere beskæftigelse samt den øgede efterspørgsel på andre varer og ydelser som et forøget antal overnatninger vil medføre.

Tværtimod fremgår det af rapportens afsnit 6.1.4, at der ikke er medregnet effekter af den øgede beskæftigelse, således anføres det, at (citat):

"På lang sigt vil der være fuld strukturel beskæftigelse i Danmark, og øget beskæftigelse i hotel- og restaurationsbranchen vil ske på bekostning af beskæftigelse i andre erhverv. Hertil kommer, at sæsonarbejde er udbredt i hotel- og restaurationsbranchen således, at en øget beskæftigelse i højsæsonen kan resultere i flere på overførselsindkomst i lavsæsonen."

I antagelsen ligger implicit et synspunkt om at beskæftigelse i andre fag er mere værdiskabende end beskæftigelse i hotel-, restauration- og turismebranchen, og at det derfor ikke - på lang sigt - kan betale sig at stimulere turismeerhvervene med flere arbejdspladser til følge.

Argumentationen er ikke ny, men det ændrer ikke på, at der her er tale om en argumentation, som efter vores opfattelse er fejlagtig på flere punkter, og som i bund og grund beror på et dogmatisk og unuanceret billede af turismebranchen.

For så vidt angår antagelsen om, at den øgede beskæftigelse vil ske på bekostning af øget beskæftigelse i andre (læs; mere værdiskabende) erhverv, specificeres det ikke nærmere hvilke erhverv der er tale om. Der er således

tale om en helt generel og ikke dokumenteret antagelse. Det er formentlig korrekt, at eksempelvis et job i medicinalindustrien vil være mere værdiskabende end et job i turismebranchen, men den person, som kan udfylde et job i turismebranchen kan næppe udfylde et job i medicinalindustrien. Man kan således ikke uden videre antage, at en arbejdstager blot er en arbejdstager, som kan udfylde ethvert led i værdikæden.

Herudover vil en betydelig del af de yderligere arbejdspladser, som en forøget turisme (i form af flere møder og konferencer, jf. nedenfor) vil føre til, blive placeret i yderområder af landet, hvor der ikke findes mange alternative arbejdspladser, og hvor en stor del af de arbejdsløse er ufaglærte, hvor alternativet er, at de typisk blot vil forblive arbejdsløse og dermed på overførselsindkomst.

Tendensen er således i øjeblikket, at yderområderne mister industriarbejdspladser, som næppe kommer til bage. En del af de personer, som tidligere var beskæftiget i industrien kan således uden videre, eller efter kortere interne uddannelsesforløb, indgå som arbejdskraft indenfor turismeerhvervet.

For så vidt angår antagelsen om, at sæsonarbejde er udbredt i turismebranchen med deraf følgende flere på overførselsindkomst i yderperioder beror tilsyneladende på en noget stereotyp opfattelse af, hvad turisme er, og hvilke arbejdspladser turismen kan tilbyde.

Den traditionelle kystturisme, som typisk er feriecenter- og feriehusturisme er ganske rigtigt sæsonturisme, som er koncentreret omkring sommermånederne.

Øget mulighed for fradrag for moms på hotel- og restaurationsydelser retter sig imidlertid mod erhvervsvirksomhederne, danske såvel som udenlandske virksomheder, dvs. at den form for turisme som vil blive stimuleret heraf er erhvervsturismen i form af møder og konferencer mv. Denne form for turisme er helårsturisme. Kun i sommermånederne og omkring jul og andre højtider er antallet af (erhvervs)gæster lavt. I disse perioder skræddersys der typisk gode tilbud som retter sig mod ferieturisme-markedet.

Antagelserne om, at beskæftigelse i turismebranchen vil ske på bekostning af beskæftigelse i andre og mere værdiskabende brancher samt, at der primært vil være tale om sæsonarbejde, som i højsæsonen kan føre til flere på overførselsindkomst, må således afvises.

Tabel 2 indeholder en beregning af provenutabet ved en gennemførelse af fuld momsafløftning. Provenuberegningen er opdelt således, at det fremgår, hvad provenutabet vil være, hvis der alene gives fuld momsafløftning for hhv. hotel eller restaurationsydelser. Det samlede provenutab (for hotelydelser alene) opgøres således til 550 mio. kr. Heri modregnes imidlertid det såkaldte "tilbageløb", som er udtryk for at adgangen til, fuld momsafløftning er, at sidestille med at "give" virksomhederne nogle yderligere penge, dvs. skabe en indkomst for virksomhederne, som virksomhederne skal betale skat, udbytteskat og afgifter mv. af.

Dette "tilbageløb" som altså modregnes i provenutabet opgøres til 225 mio. kr. Herudover modregnes der yderligere 50 mio. kr. i provenutabet, idet det lægges til grund at prisen på hotelydelser vil falde som følge af adgangen til fuld momsafløftning, og at efterspørgselen som følge heraf vil øges. De 50 mio. kr. er de yderligere skatte og afgifter som direkte affødes af denne øgede omsætning, dvs. de skatter og afgifter, som hotellet kommer til at betale. Muligvis – hvilket ikke kan læses ud af tallene - er der i de 50 mio. kr. også indregnet de yderligere skatter og afgifter, som et yderligere antal beskæftigede indenfor branchen vil afføde.

I provenutabet modregnes således alene 1) de direkte afledte yderligere skatter og afgifter som følge af det såkaldte "tilbageløb" samt 2) de yderligere skatter og afgifter, der følger af en estimeret meromsætning af hotelydelser, som følge af et prisfald på hotelydelser.

HORESTA er enig i antagelsen om, at muligheden for fuld momsafløftning vil øge omsætningen i erhvervsturismen, dvs. møde- og konferenceindustrien.

HORESTA havde imidlertid gerne set, at man i den ovennævnte provenuberegning ikke blot havde modregnet de direkte afledte effekter, sådan som det er tilfældet, men også havde indregnet de indirekte og inducerede effekter (i det følgende blot "afledte økonomiske effekter"), som man har gjort det i Visit Danmarks rapport "Turismens økonomiske betydning i Danmark 2006".

I denne rapport fremgår det af afsnit 4, s. 23 ff., at man med den såkaldte LINE-model er i stand til at beregne de afledte økonomiske effekter i andre brancher af, at en øget omsætning på hoteller og konferencecentre.

Med de afledte effekter tænkes her dels på, at et øget antal erhvervsturister vil bruge penge, ikke bare på hotelovernatninger, men også udenfor hotellet, dvs. i detailhandlen, transportsektoren, til forlystelser mv. Visit Denmark har således tidligere udarbejdet beregninger, som viser, at en konferencegæst i

Danmark gennemsnitligt har et døgnforbrug på 3.000 kr., hvoraf overnatning kun udgør en mindre del.

Derudover tænkes der på den afledte økonomiske effekt af, at hoteller og konferencecentre, som følge af en øget omsætning i højere grad vil efterspørge ydelser fra alle former for eksterne leverandører.

HORESTA havde gerne set, at man havde medregnet disse afledte effekter i forbindelse med beregningen af provenutabet. Det er vores opfattelse, at man herved ville have nået frem til et provenutab (for hotelydelser som er mindre end de anførte 275 mio. kr).

Det forekommer således paradoksalt, at man i en rapport fra Visit Denmark (under Økonomi- og Erhvervsministeriet) anvender én model, som regner med indirekte og inducerede effekter, mens man i en anden rapport fra Økonomi- og Erhvervsministeriet (rammevilkårsrapporten) alene indregner de direkte afledte effekter.

Samlet set er HORESTA enig i konklusionen om, at den reducerede adgang til momsafløftning er konkurrenceforvridende, men vi kan ikke tiltræde den fejlagtige antagelse om, at øget beskæftigelse i hotel- og restaurationsbranchen vil ske på bekostning af andre og mere værdiskabende brancher og heller ikke antagelsen om at den øgede beskæftigelse vil ske som sæsonjobs med deraf følgende flere på overførselsindkomst i ydersæsonen. Med en øget erhvervsturisme (møder, konferencer, kongresser etc.) vil der især skabes beskæftigelse udenfor ferieturismesæsonen, hvorfor der for en stor del af de ansatte netop kan blive tale om helårsarbejdspladser – og ikke sæsonjobs.

Endelig finder vi, at provenutabs-beregningen bør ske med udgangspunkt i at alle modgående effekter herunder indirekte og inducerede effekter indregnes, jf. den regnemodel, som er anvendt i rapporten "Turismens økonomiske betydning i Danmark".

4. Vedr. afsnittet om energiafgifter

Afsnittet indeholder en række udsagn og antagelser, som enten mangler uddybning, præcisering eller som hviler på antagelser, som efter HORESTAs opfattelse ikke er rigtige.

I afsnit 6.3.2 fremgår det, at (citater):

Varer omfattet af procesenergi godtgørelsen ligger typisk i mere direkte konkurrence på prisen, da kvalitet og andre faktorer varierer mindre for disse produkter. Derudover vil energiomkostningerne også udgøre en større andel af produktionsomkostningerne ved fremstillingen af procesvarerne og derfor betyde mere ved bestemmelsen af den endelige pris.

Det er HORESTAs opfattelse, at antagelse om varer omfattet af procesenergi godtgørelse er i mere direkte konkurrence på prisen end (underforstået) hotelydelser, ikke er korrekt, og formentlig bygger på ukendskab til markedet.

Salget af hotelværelser og samlede konference- og mødeophold konkurrerer således i meget høj grad på prisen. Hotellerne kan – uafhængigt af land – stort set tilbyde det samme produkt i form af gode transportmuligheder, komfort, undervisnings- og mødelokaler mv. og derfor bliver det i høj grad prisen, som kommer til at afgøre i hvilket land f.eks. en konference placeres.

For så vidt angår antagelsen om, at energiomkostningerne udgør en større andel af de samlede produktionsomkostninger for procesvarer og derfor har større indflydelse på prisen, end det er tilfældet for salget af hotelovernatninger mv., er der tale om en udokumenteret påstand.

En af de tungeste omkostningsposter for hotellerne er udgiften til opvarmning – herunder til de energiafgifter, som er forbundet hermed.

Yderligere fremgår det, at (citater):

Skulle overnatningserhvervenes elforbrug til opvarmning omfattes af afgiftslempelsen for procesformål ville det give en indenlandsk konkurrencefordel i forhold til alternative overnatningsmuligheder, som eksempelvis muligheden for at leje et værelse i en periode frem for at bo på hotel. Disse alternativer vil derfor også skulle omfattes af afgiftslempelsen. Hvis varme i udlejningsejendomme også afgiftsbegunstiges, åbner det op for spørgsmål om, hvorfor lejeboliger begunstiges, men ikke ejerboliger. Konsekvensen vil i sidste ende blive, at der ikke længere kan argumenteres for en opretholdelse af rumvarmeafgiften, der indgår som et led i den danske klima- og energipolitik, herunder særligt målene om at reducere energiforbruget.

Også for så vidt angår dette spørgsmål er der ligeledes tale om antagelser, som tilsyneladende hviler på ukendskab til markedet.

HORESTA skal herom bemærke, at udlejning af værelser i private udlejningsejendomme til turister ikke konkurrerer med, eller er noget reelt alternativ til, overnatning på hoteller.

De, der lejer værelser eller lejligheder i en udlejningsejendom, er *ikke* turister, men typisk personer, som kommer til Danmark for at bo og arbejde i en kortere eller længere periode. I øvrigt skal det bemærkes, at det ikke er tilladt at udleje værelser eller lejligheder i almindelig udlejningsbyggeri for én nat af gangen.

Hotellernes hjemlige konkurrenter er i praksis således andre momsregistrerede virksomheder, typisk vandrerhjem og campingpladser, men altså ikke udlejere af private værelser i almindelige udlejningsejendomme. HORESTA finder det således helt naturligt, at vores reelle konkurrenter i overnatningsbranchen også lettes for at betale afgift af energi til rumvarme.

For så vidt angår, hvilken målgruppe man henvender sig til, er der således i praksis en klar skillelinje mellem udlejning af hotelværelser mv. og udlejning af værelser i udlejningsejendomme. Antagelsen om, at en fritagelse af rumvarmeafgift for hotel/overnatnings-erhvervet vil have en afsmittende effekt for rumvarmeafgift i privat boligbyggeri, er således uden nogen form for hold i virkeligheden.

Videre anføres det, at (citater):

En afgiftsfritagelse for overnatningserhvervene vil endvidere medføre et problem både i forhold til EUs energibeskatningsdirektiv og statsstøttereglerne. Energibeskatningsdirektivet giver ikke hjemmel til at foretage en afgiftsmæssig differentiering af komfortvarmebegrebet. Hertil kommer, at hotelbranchen ikke er det, der betegnes som energiintensiv, hvorfor det vil være yderst vanskeligt at få godkendt en fritagelse af overnatningserhvervene efter EU's statsstøtteregler.

HORESTA havde gerne set den nævnte manglende hjemmel præciseret, hvor præcis er det, at man kan læse, at der mangler hjemmel til at foretage en afgiftsmæssig differentiering? At der kan være problemer i relation til EU's statsstøtteregler er ligeledes ikke nærmere begrundet. Er der tale om en antagelse, eller ligger der retspraksis fra EF-domstolen, som dokumenterer påstanden?

I samme afsnit anføres det også, at (citater):

"..... hotellerne har mulighed for at få refunderet dele af energjudgifterne til rumvarme via Aftaleordningen i Energistyrelsen, mod, at virksomheden forpligter sig til bl.a. at indføre energiledelse".

Det er korrekt, at der er mulighed for at indgå en såkaldt energieffektiviseringsaftale. Dette er en aftale, som visse energiintensive virksomheder kan indgå med Energistyrelsen om forskellige former for

energibesparende tiltag, som – hvis de gennemføres – betyder, at den pågældende virksomhed kan opnå tilskud til virksomhedens CO2-afgifter eller energiafgifter. Forudsætningerne for at indgå en sådan aftale er imidlertid, at virksomheden enten 1) er meget energiintensiv, og er optaget på den såkaldte procesliste, som udarbejdes af Energistyrelsen, 2) at virksomheden opfylder det såkaldte promskriterie, eller at virksomheden opfylder det såkaldte rumvarmekriterie.

Reglerne om refusion af energiafgifter er imidlertid - som indikeret ovenfor - temmelig komplicerede og retter sig - særlig pga. af det ovennævnte krav 1) – primært mod meget store virksomheder. Kun ganske få hoteller har således en aftale efter de nævnte regler.

HORESTA så gerne at man "breder" reglerne mere ud, muligvis lempes visse af reglerne og gør dem mere forståelige for derved at motivere flere virksomheder til at gennemføre energibesparende foranstaltninger som modsvares af tilskud til enten CO2-afgift eller energi(rumvarme)afgifter.

Endelig er der spørgsmålet om forlystelsesparkeres særlige problematik i forhold til energiafgifterne.

Her afvises muligheden for at slette forlystelser fra bilag 1 i elenergiavgiftsloven, med den begrundelse, at det vil føre til et betydeligt pres fra de erhverv, som er nævnt på listen. Heraf drages der den slutning, at man derfor vil være nødt til at slette hele bilag 1, og dermed give samtlige de nævnte erhverv mulighed for refusion for energiafgifterne af deres energiforbrug.

HORESTA finder denne argumentation særdeles løs i fugerne grænsende til det søgte.

De øvrige erhverv, som er omfattet af det nævnte bilag er følgende: Advokater, Arkitekter, Bureauer (bl.a. vagtbureauer, ægteskabsbureauer), Landinspektører, Mæglere, Reklamebureauer, Revisorer og Rådgivende ingeniører.

Forlystelsesparkerne skiller sig således betydeligt ud fra de ovennævnte erhverv, både for så vidt angår de ydelser man tilbyder, men også for så vidt angår energiforbrugsmønstret.

Forlystelsesparkerne er "maskin-intensive" i form af driften af rutjebaner og andre former for forlystelsesapparater. Omkring 90 pct. af den energi, som medgår til at drive parkerne anvendes således til driften af disse maskiner,

mens omkring 10 pct. anvendes til traditionel rumopvarmning. For de øvrige erhverv nævnt i bilaget er det præcis det omvendte, som gør sig gældende, nemlig at antageligt omkring 80-90 pct. af energien går til egentlig rumopvarmning (kontorerne), mens de sidste 10-20 pct. går til driften af kopimaskiner og computere.

Det vil således argumentationsmæssigt være meget enkelt at udsandre forlystelsesparkerne fra de øvrige erhverv, som er nævnt i bilag 1.

Argumentationsrækken, som fører frem til konklusionen om, at den eneste mulighed er, at slette hele bilag 1 er således efter HORESTAs opfattelse stærkt overdrevet.

5. Vedr. afsnittet om erhvervsdokumentation og statistik

I afsnit 12 behandles det nuværende statistikgrundlag for turismeerhvervet. Der er en række udfordringer i det aktuelle statistikgrundlag for turismebranchen. Det gælder bl.a. på brancheniveau, hvor der:

- 1) er et **utilstrækkeligt detaljeringsniveau** i erhvervsstatistikken hvad angår eksempelvis antallet af visse typer af hotel- og restaurantvirksomheder og deres omsætning og
- 2) savnes **regelmæssige opgørelser** af det samlede antal virksomheder og kapaciteten for virksomheder i turismeerhvervet. Konkret er hoteller fremført som ét eksempel, men der mangler også kapacitetsmålinger for eksempelvis restauranter, attraktioner mv.
- 3) Det er herudover problematisk, at analyser af turismeerhvervets samlede omsætning og betydning udkommer med stor forsinkelse og med anvendelse af **forskellige opgørelsesmetoder**, hvorved tallene fra år til år ikke er direkte sammenlignelige.

I de følgende afsnit uddybes disse problemstillinger og HORESTAs ønsker til et forbedret statistikgrundlag for turismeerhvervet.

12.1.2 Branchekoder

Erhvervsministeriet anfører, at centrale aktører i turismeerhvervet er blevet hørt i forbindelse med vurderingen af særlige danske underopdelinger i erhvervsstatistikken. I forbindelse med omlægningen af branchekoderne (DB07) gjorde HORESTA i sin tid indsigelse mod de nye inddelinger, som betød, at flere af virksomhedskategorierne indenfor HORESTA-området – herunder kantiner, vandrerhjem og cafeer – blev slået sammen med andre virksomhedstyper. Disse indsigelser blev dog ikke hørt, med det resultat, at det er blevet vanskeligere at følge udviklingen blandt disse virksomhedstyper. Således er statistikken blevet markant forringet set med de mest centrale aktørers – virksomhedernes – øjne.

Det anføres af Erhvervsministeriet, at baggrunden for 'justeringen' er, at hver delbranche skal have en vis 'økonomisk volumen'. Argumentet for justeringen angives yderligere at være, at virksomhederne skal kunne afgrænses fra hinanden. Tager man kantiner som et eksempel, omsatte disse i 2008 for ca. 2,5 mia. kr. og må derved netop siges, at besidde en vis 'økonomisk volumen' samtidig med at branchen relativt let kan afgrænses.

Dette gælder ligeledes for vandrerhjem, at disse virksomheder relativt let kan afgrænses (Det er i princippet blot alle Danhostel Danmarks Vandrerhjem), og selvom deres økonomiske volumen er noget mindre – ca. 250 mio. kr. i 2008 – er der flere delbrancher med endnu lavere omsætning, som fortsat har en selvstændig kategori i DB07.

Der henvises i afsnit 12.1.3 til at landbrugs- og fremstillingserhverv er betydeligt mere komplekse end turismeerhvervet, og at der derfor er behov for mange flere underopdelinger. Det ærgrer turismeerhvervet, at det i udgangspunktet beskedne ønske om i første omgang at bevare de oprindelige 14 underkategorier og efterfølgende undersøge yderligere muligheder for nye og mere tidssvarende definitioner mere eller mindre afvises med en begrundelse om at turismeerhvervet ikke er nær så komplekst som fremstillingserhvervene. Måske ville netop yderligere kategoriseringer kunne bidrage til øget viden og forståelse for turisterhvervets store kompleksitet.

Vi anerkender at fremstillingserhvervene dækker over mange forskellige aktiviteter, men det gør også turismeerhvervet. Det er tankevækkende, at alene 'Fremstilling af beklædning', som i 2009 havde en samlet omsætning på 3,0 mia. kr. eller en tiendedel af restaurantomsætningen i Danmark kan tildeles 8 underkategorier i forhold til den nye DB07 branchekode, mens man restauranterhvervet med 28,9 mia. kr. i omsætning har fundet det nødvendigt at skære antallet af underkategorier ned fra 8 til 5 blot underkategorier med begrundelsen manglende 'økonomisk volumen' og definitions-mæssige problemstillinger - trods erhvervets indsigelser og store om yderligere detaljeringsgrad.

Tabel 1: Fremstilling af beklædning

Branchekode

Omsætning i mio. kr.

141100 Fremstilling af beklædningsartikler af læder	..
141200 Fremstilling af arbejdsbeklædning	859
141300 Fremstilling af anden yderbeklædning	895
141400 Fremstilling af underbeklædning	398
141900 Fremstilling af andre beklædningsartikler samt tilbehør	468
142000 Fremstilling af varer af pelsskind	54

143100 Fremstilling af strikkede og hæklede strømpevarer	..
143900 Fremstilling af andre strikkede og hæklede beklædningsartikler	305

Kilde: Danmarks Statistik

Hvis det er særligt er upræcise definitioner, som udgør problemet, stiller HORESTA meget gerne sin kompetence til rådighed for Danmarks Statistik og vil meget gerne arbejde for at lave bedre og mere tidssvarende underkategorier i fremtiden

HORESTA noterer sig, at Danmarks Statistik stiller sig positiv overfor en revidering af underopdelingerne af branchekoderne, men dette løfte må betragtes som relativt tomt, idet det samtidig nævnes, at en revidering først kan komme på tale om ca. 10 år. Dette er især utilfredsstillende, når HORESTA i udgangspunktet blot har ønsket at vende tilbage til den hidtidige DB03 inddeling, som ganske vist ikke var optimal, men ikke desto mindre fungerede bedre end den nuværende. Dette burde endvidere være en relativt enkel justering.

12.1.3 Opgørelse af turismen på udbudssiden

HORESTA er indforstået med at der er indført en tærskel for hoteller og campingpladser, som friholder disse fra indberetning til overnatningsstatistikken. Denne tærskel indebærer dog en række problemer, idet ca. halvdelen af landets hoteller – som Erhvervsministeriet også nævner – dermed ikke indgår i overnatningsstatistikken.

Det anføres i rapporten, at denne gruppe af virksomheder ikke påvirker opgørelserne i nævneværdig grad. Det er kun delvist rigtigt, idet de små hoteller trods alt råder over næsten 13 pct. af sengekapaleten og har næsten 7 pct. af hotelovernatningerne (2006). Skal man analysere det samlede overnatningsmarked, er det imidlertid nødvendigt at inkludere disse. Mange af disse virksomheder ligger i yderkantsområder og når der ikke indsamles andet statistik om dem, er det vigtigt at få en regelmæssig opdatering på i det mindste denne virksomhedskategori's antal og kapacitet.

For så vidt angår spørgsmålet om opgørelsen af de mindre hoteller med under 40 senge fremgår det, at VisitDenmark foretager en opgørelse heraf hvert 3-5 år. Det er HORESTAs opfattelse, at der snarere er tale om hvert 5 år end hvert 3 år. Og branchen er på nuværende tidspunkt afhængig af at VisitDenmark ønsker at bestille denne analyse.

Med hensyn til de forskellige opgørelsesmetoder i erhvervsstatistikken, er det ikke forskellen på CVR-numre og P-numre, der er branchens udfordring. Cirka

hver femte restaurant lukker eller skifter ejer hvert år. Udviklingen i antal restaurantvirksomheder er derfor en vigtig indikator for branchens udvikling. HORESTA har fået oplyst af Danmarks Statistik, at vi ikke kan anvende hverken den månedlige eller den årlige opgørelse over antal virksomheder i 'Firmaernes køb og salg', da dette indeholder alle virksomheder med CVR-nummer – også selvom virksomhederne er inaktive. Vi henvises i stedet til 'Den generelle firmastatistik', hvor de nyeste tal er fra 2007 og hvor alle hoteller og restauranter (herunder camping, catering, grillbarer, vandrerhjem) er kategoriseret under ét.

På trods af at vi af Danmarks Statistik har fået oplyst at tallene er fejlbehæftede, er vi således nødsaget til at bruge opgørelserne fra 'Firmaernes køb og salg', som vores eneste og bedste indikator for antallet af restaurantvirksomheder, attraktioner og forlystelsesparker. Dette finder vi ikke tilfredsstillende.

Der henvises til, at årsagen til at der ikke publiceres hyppigere og mere detaljerede analyser bl.a. er hensynet til virksomhedernes økonomiske data. HORESTA har svært ved at vurdere hvordan hyppigere statistik vedrørende fx optælling af de små hoteller, hvor eksempelvis antallet af små hotelvirksomheder, deres værelsesantal og overnatninger opgøres årligt eller at branchen kan få erhvervsstatistikken opdelt i de tidligere underkategorier, vil afsløre væsentlige økonomiske data om branchens virksomheder. Vi har stor respekt for de krav til diskretion som DST er underlagt, men vi ser fortsat mange muligheder for at forbedre statistikken uden at gå på kompromis hermed.

I afsnittet nævnes desuden publikationen "TURISMEN Regionalt, nationalt og internationalt". Publikationen er fra april 2008 og giver et samlet billede af dansk turisme set fra udbudssiden. Publikationen er nu to år gammel og HORESTA ser meget gerne, at tallene heri opdateres, samt at publikationen regelmæssigt udkommer fra Danmarks Statistik.

HORESTA noterer sig også initiativet med opgørelse af hotellernes kapacitet på baggrund af Guide Danmark. Udover at dette i givet fald kun løser problemet for overnatningsvirksomhederne, hæfter vi os også ved, at en rapport baseret på Guide Danmark databasen skulle have været publiceret ultimo 2009. Denne er så vidt vides endnu ikke udkommet, og den er heller ikke på VisitDenmarks analyseafdelings publikationsliste for 2010. Dette illustrerer netop turismeerhvervets pointe om at udarbejdelse af basisstatistik for turismeerhvervet skal varetages af en aktør, hvis rolle netop er at levere statistik med faste intervaller/deadlines, så det ikke bliver de enkelte organisationers egne prioriteringer af analyser og dokumentation, men erhvervets samlede behov, som afgør udgivelse af en given turismestatistik.

12.2 Turismestatistik: Konklusion

Turisterhvervet befinder sig i en krisetid. Forskellen i forhold til mange andre erhverv er dog, at krisen har været undervejs i mange år, idet eksempelvis danske overnatningsvirksomheder har mistet markedsandele i forhold til udlandet. Det er derfor vigtigere end nogensinde for turismeerhvervet at kunne dokumentere branchens vilkår og udfordringer.

HORESTA er enig i, at turismeerhvervet er et vanskeligt erhverv at afgrænse, og der dermed må foretages en række estimater for at beregne erhvervets samlede omsætning og betydning. Det er dog vigtigt, at analyserne af erhvervet baserer sig på de samme principper fra år til år – internationale retningslinjer, manualer og definitioner, jf. side 48 – hvorved resultaterne bliver sammenlignelige fra år til år – både nationalt og internationalt. Dette har indtil videre ikke været tilfældet, idet det er blevet understreget af bl.a. VisitDenmark selv mange gange, at tallene i turismesatellit-regnskabet ikke er sammenlignelige med tidligere års analyser, men blot har været det bedste bud på branchens struktur og betydning på det givne tidspunkt. Denne usikkerhed omkring opgørelsesmetoden betyder endvidere, at det er vanskeligt at sammenligne udviklingen i Danmark med andre lande.

Vedrørende problemstillingerne omkring antal virksomheder og omsætning, foreslår vi i udgangspunktet på hotel- og restaurantområdet en tilbagevenden til den tidligere (DB03) brancheopdeling. Denne justering må være et spørgsmål om vilje, frem for ressourcer. Vi foreslår ydermere, at målinger/analyser af de små overnatningsvirksomheders (under 40 senge) antal og kapacitet udarbejdes regelmæssigt hvert 2-3 år i regi af Danmarks Statistik, hvor disse analyser kan blive en del af en fast publiceringsliste, og ikke kun gennemføres på opfordring af fx VisitDenmark eller andre interessenter til turisterhvervet.

Som tidligere nævnt, vil vi ikke afvise, at nogle af vores ønsker om dokumentation vil blive opfyldt gennem Guide Danmark databasen. Blot kan vi konstatere, at den første analyse, som var planlagt til udgangen af 2009 endnu ikke er udkommet, og heller ikke står på VisitDenmarks analyseafdelings publikationsliste for 2010. Vi er derfor indtil videre nødt til at stille spørgsmålstejn ved om opgørelsen reelt vil imødekomme turismeerhvervets behov, samt hvilke garantier erhvervet har for at få tallene regelmæssigt og på fastlagte tidspunkter. Derfor vores tidligere nævnte ønske om at sådanne opgørelser leveres af uafhængige analyseinstitutter med pligt og ansvar til at levere statistik til erhvervet indenfor fastlagte tidsrammer. Afslutningsvis hilser HORESTA forslaget om en turismestatistik-gruppe velkommen. Men en væsentlig forudsætning for, at de forbedringsforslag som en sådan gruppe måtte komme med kan gennemføres er, at der tilføres flere

midler til området. Det er således utilfredsstillende, at vi en krisetid, hvor alle er afhængige af gode styringsredskaber, må forlade os på tal fra 2006, jf. det seneste turismesatellit-regnskab. Vi er blevet stillet nyere tal i udsigt gennem flere år og senest er offentliggørelsen af 2007-tal atter udskudt til ultimo juni 2010.

6. Vedr. afsnittet om flyruter

I afsnittets konklusion anføres det afslutningsvist, at udvalget bemærker, at det ikke er dokumenteret, at flere lavprisruter fører til flere udenlandske turister, eller at udenlandske turister især anvender lavprisruter til og fra Danmark..

Det er muligvis ikke dokumenteret, hvor mange flere udenlandske turister en øgning i antallet af lavprisruter vil bringe til København og Danmark, men det ligger i sagens natur, at jo flere flyruter der etableres til og fra København, jo større bliver antallet af passagerer til lufthavnen.

Statistik set er der således altid en vis mængde af de udenlandske passagerer, som ankommer med fly til København, som har København/Danmark som mål, derfor er flere flyankomster = flere passagerer = flere turister i København/Danmark. Præcis hvor mange flere turister, der vil være tale om findes der næppe tal på. Dette forudsætter en større undersøgelse af passager-trafikken til og fra København.